

Oordeel: gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen

Inhoudsindicatie: gelijktijdig euthanasieverzoek echtpaar. De twee meldende artsen hebben dezelfde consulent geraadpleegd. De consulent moet dan extra alert zijn of hij in beide gevallen tot een onafhankelijk oordeel kan komen. De commissie geeft aan dat het de sterke voorkeur verdient om in geval van een gelijktijdig euthanasieverzoek van een echtpaar, twee consulenten te raadplegen om alle schijn van niet-onafhankelijkheid bij de beoordeling te voorkomen. De consulent heeft de echtelieden eerst samen en daarna apart gesproken. De consulent was ervan overtuigd dat het verzoek van patiënt onafhankelijk van het euthanasieverzoek van zijn echtgenote tot stand was gekomen. De commissie is van oordeel dat de consulent voor de commissie afdoende aannemelijk heeft gemaakt dat hij goed in staat was in dit geval een onafhankelijk oordeel te geven.

Zorgvuldigheidseis: onafhankelijke arts geraadpleegd

OOORDEEL

van de Regionale toetsingscommissie euthanasie voor de Regio (...) betreffende de melding van levensbeëindiging op verzoek

van:

(...), huisarts

verder te noemen: de arts

bij:

(...)

verder te noemen: patiënt

geconsulteerd werd:

(...), SCEN-arts

verder te noemen: de consulent

1. PROCEDURE

De commissie heeft van de gemeentelijke lijkschouwer de stukken ontvangen als bedoeld in artikel 10 van de Wet op de lijkbezorging inzake de melding van de arts van levensbeëindiging op verzoek bij patiënt.

De navolgende stukken zijn ontvangen:

Formulier lijkschouwer

Verslag arts

Verslag consulent

Aanvullende gegevens:

- specialistenbrieven
- patiëntenjournaal
- schriftelijke wilsverklaring

2. FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

Uit de verslaglegging van de arts en de consulent en de overige ontvangen gegevens is gebleken ten aanzien van:

a. Karakter van het lijden, voorlichting en alternatieven

Bij patiënt, een man van 80-90 jaar, werd ongeveer een jaar voor het overlijden een neuro-endocriene tumor vastgesteld, met levermetastasen en lymfogene en ossale metastasen. Voorts was sprake van ernstige tricuspidalisklepinsufficiëntie, waarvoor patiënt een therapeutische behandeling in de vorm van een operatie afwees. Kort voor het overlijden ontwikkelde zich een ileus.

Genezing was niet meer mogelijk. De behandeling was uitsluitend nog palliatief van aard.

Het lijden van patiënt bestond uit buikpijn die slecht te bestrijden was: adequate dosering van de pijnmedicatie leidde tot toename van het ileus. Daarnaast was sprake van energieverlies en van verlies van zelfstandigheid. Patiënt had de zorg op zich genomen voor zijn eveneens ernstig zieke echtgenote en vond het ondraaglijk dat hij dat niet meer op adequate wijze kon doen, maar dit was voor zijn verzoek niet doorslaggevend.

Hij leed onder het gebrek aan perspectief en het reële vooruitzicht dat zijn situatie zou verslechteren.

Patiënt ervoer zijn lijden als ondraaglijk. De arts was ervan overtuigd dat het lijden voor patiënt ondraaglijk en naar heersend medisch inzicht uitzichtloos was.

Er waren geen voor patiënt aanvaardbare mogelijkheden meer om het lijden te verlichten.

Uit de stukken kan worden afgeleid dat de arts en de specialisten patiënt voldoende hebben voorgelicht over de situatie waarin hij zich bevond en zijn vooruitzichten.

b. Verzoek tot levensbeëindiging

Patiënt had eerder met de arts over euthanasie gesproken.

Ruim twee weken voor het overlijden heeft patiënt de arts om daadwerkelijke uitvoering van de levensbeëindiging verzocht. Zijn echtgenote verzocht op dezelfde dag bij haar eigen huisarts eveneens om euthanasie. Patiënt en zijn echtgenote wilden gelijktijdig komen te overlijden. Hij herhaalde in de daarop volgende, bijna dagelijkse gesprekken het verzoek, ook in afwezigheid van zijn echtgenote.

Patiënt had goed ziektebesef en -inzicht en overzag de consequenties van zijn euthanasie. Patiënt sprak nadrukkelijk uit dat zijn verzoek om euthanasie ingegeven was door zijn eigen lichamelijk lijden en geen verband hield met de mogelijke uitkomst van het euthanasietraject van zijn echtgenote. Zijn verzoek was niet ingegeven door angst voor rouw.

Volgens de arts was er sprake van een vrijwillig en weloverwogen verzoek.

c. Consultatie

De arts raadpleegde als consulent dezelfde, onafhankelijke SCEN-arts, die ook de echtgenote van patiënt in het kader van haar euthanasiewens op dezelfde dag zou bezoeken. De consulent bezocht patiënt twaalf dagen voor de levensbeëindiging nadat hij door de arts over patiënt was geïnformeerd

en inzage had gekregen in de relevante medische documentatie. De consulent sprak zowel met het echtpaar gezamenlijk als met patiënt afzonderlijk.

De consulent gaf in zijn verslag een samenvatting van de ziektegeschiedenis en de aard van het lijden van patiënt. Volgens de consulent beargumenteerde patiënt zijn verzoek om euthanasie op heldere wijze en was duidelijk dat het voortkwam uit zijn lichamelijk lijden. De consulent oordeelde dat het feit dat zijn echtgenote gelijktijdig ook een euthanasieverzoek indiende bij haar eigen huisarts, belangrijk was maar zeker niet van doorslaggevende aard.

In zijn verslag kwam de consulent mede op basis van het gesprek met patiënt tot de conclusie dat aan de zorgvuldigheidseisen was voldaan.

d. Uitvoering

Het leven van patiënt en zijn echtgenote werd tegelijkertijd beëindigd. Twee verschillende artsen voerden de levensbeëindiging op verzoek bij het echtpaar uit.

De arts heeft de levensbeëindiging op verzoek uitgevoerd met de middelen, in de hoeveelheid en op de wijze als aanbevolen in de KNMG/KNMP Richtlijn Uitvoering euthanasie en hulp bij zelfdoding van augustus 2012.

3. BEOORDELING

De commissie toetst achteraf het handelen van de arts aan de hand van de zorgvuldigheidseisen vastgelegd in artikel 2 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.

De commissie overweegt dat in het geval een echt(paar) gelijktijdig een verzoek tot uitvoering van euthanasie doet, moet vaststaan dat het verzoek van de ene partner niet is beïnvloed of is ingegeven door dat van de andere partner. Daarom moet komen vast te staan dat elk van beide verzoeken vrijwillig en weloverwogen is gedaan. Dit vergt van de arts, en ook van de consulent, extra behoedzaamheid waar het gaat om de beoordeling van elk verzoek.

Gelet op bovenstaande feiten en omstandigheden is de commissie van oordeel dat de arts tot de overtuiging kon komen dat er sprake was van een vrijwillig en weloverwogen verzoek van de patiënt en van uitzichtloos en ondraaglijk lijden. De arts heeft de patiënt voldoende voorgelicht over de situatie waarin deze zich bevond en over zijn vooruitzichten. De arts is met patiënt tot de overtuiging kunnen komen dat er voor de situatie waarin hij zich bevond geen redelijke andere oplossing was.

Met betrekking tot de eis dat de arts ten minste één andere, onafhankelijke arts heeft geraadpleegd, overweegt de commissie als volgt:

Indien een arts besluit of, zoals in dit geval, twee verschillende artsen besluiten om in te gaan op een euthanasieverzoek van een echtpaar, verdient het volgens de commissie sterk de voorkeur dat de artsen elk een consulent raadplegen die beoordeelt of aan de zorgvuldigheidseisen is voldaan. Deze werkwijze waarborgt dat elk verzoek afzonderlijk wordt beoordeeld en alle schijn van niet-onafhankelijkheid bij de beoordeling wordt voorkomen.

Het is de commissie gebleken dat de artsen naar aanleiding van de verzoeken om euthanasie van patiënt en zijn echtgenote één en dezelfde consulent hebben geraadpleegd.

De commissie overweegt dat in een dergelijk geval de consulent extra alert zal moeten zijn op de vraag of hij in staat is om in beide gevallen tot een onafhankelijk oordeel te komen. De consulent zal beide echtelieden afzonderlijk moeten spreken om vast te stellen of aan alle zorgvuldigheidseisen is voldaan. In het bijzonder zal aandacht moeten worden besteed aan de vrijwilligheid van het verzoek, meer in het bijzonder de vraag of en op welke wijze het feit dat de partner een euthanasieverzoek heeft gedaan van invloed is op het verzoek van patiënt.

De commissie heeft vastgesteld dat de consulent eerst uitgebreid met het echtpaar heeft gesproken en daarna met beide echtelieden afzonderlijk. Op basis van zijn gesprekken met het echtpaar en met patiënt afzonderlijk heeft de consulent in een apart verslag expliciet en duidelijk onderbouwd geoordeeld dat bij patiënt sprake was van een vrijwillig en weloverwogen verzoek en van ondraaglijk en uitzichtloos lijden en dat het verzoek van patiënt onafhankelijk van het euthanasieverzoek van zijn echtgenote tot stand was gekomen. De consulent kwam tot het oordeel dat aan de zorgvuldigheidseisen was voldaan.

Gelet op bovenstaande feiten en omstandigheden is de commissie van oordeel dat de consulent voor de commissie afdoende aannemelijk heeft gemaakt dat hij goed in staat was in dit geval een onafhankelijk oordeel te geven. De commissie ziet geen aanleiding om te twifelen aan de juistheid van de conclusies van de consulent. De commissie is dan ook van oordeel dat de arts heeft voldaan aan de eis dat hij tenminste één andere, onafhankelijke arts heeft geraadpleegd. De arts heeft tenminste één andere, onafhankelijke arts geraadpleegd, die patiënt heeft gezien en schriftelijk zijn oordeel heeft gegeven over de zorgvuldigheidseisen. De arts heeft de levensbeëindiging op verzoek medisch zorgvuldig uitgevoerd.

4. BESLISSING

De arts heeft gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen bedoeld in artikel 2 lid 1 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.